

10.12.2014

Inimõiguste Instituut

Pressiteade: Privaatsuse säilitamine algab teadlikumast ühiskonnast

Täna Inimõiguste Aastakonverentsil 2014 esitletud Inimõiguste Instituudi ja Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi koostöös valminud uuring „**Privaatsusõigus inimõigusena ja igapäevatehnoloogiad**” leiab, et privaatsusel on oluline väärtus ka internetiajastul. Suur osa uuringus osalenud vastajatest pidas oma teadmisi sellest, milliseid andmeid nende kohta kogutakse, pigem puudulikeks. Olukorraga toimetulekuks on inimesed sageli võtnud hoiaku, et neil polegi midagi varjata ning andmete kogumine on tänapäeva paratamatus.

Üle-eestilisel küsitlusel ja ekspertaruteludel ning kirjanduse ülevaatel põhinev uuring keskendub informatsioonilisele privaatsusele ja selle kaitstusele eelkõige interneti, arvutite, nutitelefonide ja tahvelarvutite ning sotsiaalvõrgustike kasutamisel.

Uuringu järgi hindavad vaid 18% vastajatest oma teadmisi selle kohta, milliseid andmeid nende kohta kogutakse, heaks või väga heaks ning 43% vähesteks või puudulikeks. Kuna nii vastajate kui ka ekspertide arvates on privaatsuse eest põhiliseks vastutajaks inimene ise, siis on sellise puuduliku informeerituse tingimustes keeruline loota teavitatud nõusoleku kehtivusele.

Uuringu kohaselt on suurem osa inimestest (53%) seisukohal, et mure isikuandmete pärast on asjakohane. Samas oli märkimisväärselt suur ka nende vastanute osakaal (41%), kes arvas, et mure isikuandmete kaitstuse pärast on üle tähtsustatud. Nii käesolevast uuringust kui ka eelnevatest sarnastest uuringutest tuleb välja, et eestlastele on omane passiivne hoiak ja leplikkus andmete kogumise suhtes.

74% vastanutest nõustus väitega „mul pole midagi varjata”, mis võib tähendada paratamatuse tunnetamist. Sealjuures mõnevõrra rohkem vaidlesid sellele väitele vastu interneti aktiivsed kasutajad ja nooremapoolsed vastajad. Vastupidiselt levinud müütidele, tajuvad nooremad (15–24 aastased) isikuandmete kaitset mõnevõrra olulisemana kui teised vanusegrupid.

Üllatavaks võib pidada ka seda, et 69% inimestest vastas, et nad loevad enne nõustumist teenuste privaatsustingimused läbi. See läheb aga vastuollu rahulolematusega, mida tuntakse selles osas, kui hästi peetakse end informeerituks enda kohta kogutavate andmete kohta. Siin võib küsida, kas tihedast juriidilist terminoloogiat täis tekstist on võimalik üldse tavalisel inimesel saada piisavalt head ülevaadet tegelike privaatsustingimuste kohta?

Uuringu läbiviijad Katrin Laas-Mikko, Maria Murumaa-Mengel ja Pille Pruulmann-Vengerfeldt soovivad muuhulgas kehtestada selgemad reeglid või juhised privaatsustingimuste kohta, mis võtaksid lühidalt ja selgelt kokku, milliseid andmeid ja kuidas töödeldakse. Heaks võimaluseks on Eesti e-riigi teenuste privaatsustingimustest teha eeskju selle kohta, millised saaksid olla hästi loetavad ja selgelt arusaadavad privaatsustingimused. Nii võiks just esmajärjekorras riigiasutustes juurutada hea tava selle kohta, kuidas inimesi teavitada lihtsal ja arusaadaval viisil nende andmete kogumisest ja kasutamisest.

Kokkuvõttes leiavad uuringu läbiviijad, et tuleks jätkata andmekaitse ja laiemalt ühiskonna digitaalse kirjaoskuse ning teadlikkuse suurendamise kampaaniaid ja üritusi;

samuti toetada erinevaid sidusrühmi selles tegevuses nii rahaliselt kui ka oma aktiivse osalemisega.

Uuringuga saab tutvuda Inimõiguste Instituudi kodulehel:

Eesti keeles: <http://www.eihr.ee/privaatsus-inimoigusena-ja-igapaevatehnoloogiad/>

Inglise keeles: <http://www.eihr.ee/en/privacy-as-a-human-right-and-everyday-technologies/>

Lisainfo:

TÜ ühiskonnateaduste instituudi meediauuringute professor Pille Pruulmann-Vengerfeldt 5044890 või nooremteadur Maria Murumaa-Mengel 56267322

Täpsustavate küsimuste korral kirjutada Inimõiguste Instituudi tegevjuhile Aet Kukele aadressil aet.kukk@eihr.ee või telefonil 6421 000